

Salut Laboral

Barcelona Nord i Maresme

Núm. 35. Juliol 2024

B S A
Unitat de
Salut Laboral

Vigilància epidemiològica de les malalties relacionades amb el treball

Durant l'any 2023 les àrees bàsiques de salut de la nostra zona han comunicat 202 casos de malalties relacionades amb el treball, que s'han registrat en el Sistema de Vigilància Epidemiològica de Malalties Relacionades amb el Treball de l'Agència de Salut Pública de Catalunya.

En totes les comunicacions, els metges i les metgesses d'atenció primària han sol·licitat derivació del cas a la Unitat de Salut Laboral (USL) per valoració del diagnòstic de sospita clínica de malaltia relacionada amb el treball, cosa que ha suposat un total de 233 visites mèdiques. Aquesta valoració inclou l'establiment de la relació amb l'exposició als riscos laborals i l'assessorament en la realització de les accions necessàries per a la gestió correcta del cas:

- Suport i assessorament al professional notificador del cas.
- Orientació individual al pacient.
- Recomanacions dirigides al servei mèdic dels Serveis de Prevenció de Riscos Laborals (SPRL) i/o a altres agents relacionats (Institut Català d'Avaluacions Mèdiques, Institut Nacional de la Seguretat Social i Inspecció de Treball).

Patologia	Casos
Trastorns de salut mental derivats de riscos psicosocials	164
Patologia osteomuscular	35
Patologia respiratòria	1

La patologia més derivada, amb diferència, com en altres regions sanitàries, continua sent la patologia mental relacionada amb diversos factors de risc a la feina, amb la complexitat associada a la gestió d'aquest tipus de casos. Entenem, també, que aquest tipus de patologia és la que genera més dubtes a l'atenció primària. Es tracta de casos de casuística molt diversa però que tenien en comú algun element (elevades exigències, manca de control, baixes compensacions, manca de suport de companys i/o superiors

[Continua a l'última pàgina.]

Consideracions sobre la tenosinovitis de Quervain com a malaltia professional

En l'àmbit d'actuació de la nostra USL, una de les patologies osteomusculars sobre les quals rebem consultes des de l'atenció primària és la tenosinovitis de Quervain.

Es tracta d'una inflamació de la beina dels tendons abductor llarg i extensor curt del dit polze, per una estenosi del canal pel qual discorren els tendons a nivell de l'apòfisi estiloides radial.

Es relaciona amb la realització de moviments que combinin un premsió forta de la mà amb girs o desviacions cubitals i radials repetides.

Clínicament es caracteritza per dolor a la cara externa del canell, a nivell de l'apòfisi estiloides radial, que irradia cap al dit polze i cap a la diàfisi del radi.

Generalment, el dolor augmenta quan es fa la pinça amb la mà i, moltes vegades, s'associa a la sensació de pèrdua de força.

És una patologia freqüent i que normalment es pot diagnosticar, només, amb l'exploració clínica.

A nivell laboral, és una patologia inclosa en la llista del Reial Decret 1299/2006 i que, per tant, pot ser reconeguda com a malaltia professional si s'associa a feines que requereixin d'aprehensió forta amb girs o desviacions cubitals i radials repetides de la mà, així com de moviments repetits o mantinguts d'extensió del canell.

En aquest Reial Decret, a títol d'exemple, apareixen professions en què pot donar-se aquesta condició, com són feines de carnisseria, xarcuteria o cadenes de muntatge. És important remarcar que això no exclou que la malaltia pugui ser considerada com a professional en persones que desenvolupin altres feines, però sempre caldrà acreditar que es realitzen els moviments esmentats amb una premsió forta de la mà.

De forma orientativa, les guies tècniques publicades per l'Institut Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo fan aquestes consideracions a tenir en compte a l'hora de sospitar de l'origen professional de la patologia:

- Cal confirmació clínica de la patologia.
- En general, la patologia es desenvoluparà en persones que realitzen l'activitat de risc durant una part important de la seva jornada, no ocasionalment.
- Pot donar-se, en alguns casos, en feines que comporten un antecedent de maneig d'objectes de més d'1 kg de forma repetida (10 objectes manipulats en 1 minut o més de 20 repeticions per minut).
- És una patologia amb un temps de latència mínima i, per tant, es pot desenvolupar després de pocs dies de començar a desenvolupar l'activitat.
- És important, tot i que no imprescindible per a la declaració de la malaltia professional, descartar altres patologies de causa no laboral (artritis reumatoide, artritis psoriàsica, etc.) i considerar altres possibles activitats relacionades que no són laborals com esports d'intensitat (tennis, golf, rem...) o manualitats com cosir o fer punt de manera habitual.
- Existeixen mesures preventives en el lloc de treball que contribueixen a disminuir el risc de desenvolupar la malaltia, com poden ser les rotacions de tasques, les pauses durant la jornada, mantenir en bon estat les eines o fer-ne servir d'ergonòmiques.

En cas que visiteu alguna persona amb un diagnòstic compatible amb tendinitis de Quervain, és recomanable fer un breu interrogatori sobre la seva feina habitual i condicions laborals per poder sospitar si

hi ha risc i podria tractar-se d'una possible malaltia professional.

En cas que sigui així, caldria derivar la persona a la seva mútua col·laboradora amb la Seguretat Social, que cobreix els accidents de treball i les malalties professionals, perquè declari la patologia com a malaltia professional i es faci càrrec del tractament, del seguiment del cas i, si cal, de la prescripció d'una incapacitat temporal derivada de malaltia professional.

De les 35 consultes de persones amb patologia osteomuscular relacionada amb el treball que hem rebut a la nostra USL durant l'any 2023, en 4 casos s'ha sospitat el diagnòstic de tendinitis de Quervain relacionada amb el treball. En tots els casos els treballadors explicaven una exposició laboral compatible amb aquesta patologia i vam orientar el/la metge/essa de família per aconseguir el reconeixement com a malaltia professional en funció de la situació de cada cas.

Vigilància postocupacional de la salut dels treballadors que han estat exposats a l'amiant

La Xarxa d'Unitats de Salut Laboral gestiona el programa de vigilància postocupacional de persones que han estat exposades a l'amiant a Catalunya. Es tracta d'un programa d'accés voluntari del qual forma part una cohort de persones que ja no treballen en les empreses en les quals van tenir contacte amb aquest material, bé perquè ja s'han jubilat o perquè estan en actiu en altres empreses.

Aquestes persones actualment poden ser derivades a les USL des de la xarxa d'atenció primària, des dels serveis de Pneumologia o a través de la detecció activa en el Registre de Treballadors Exposats a l'Amiant (RTEA) de l'Agència de Salut Pública de Catalunya. La nostra USL s'encarrega del seguiment de la cohort de persones postexposades del RTEA a la nostra àrea.

Un cop es rep el cas, es fa una primera visita mèdica en què es valora l'exposició laboral a l'amiant i la seva inclusió en el programa, es fan les proves complementàries necessàries i es deriva al Servei de Pneumologia de Badalona Serveis Assistencials (BSA) per completar l'estudi. Els casos reben informació dels resultats i de la periodicitat del seguiment mèdic i la USL els orienta

per facilitar, si escau, el reconeixement de la patologia relacionada amb l'amiant com a malaltia professional per part de l'Institut Nacional de la Seguretat Social.

La cohort de treballadors/ores en seguiment per la nostra USL és variable, per la inclusió de nous pacients que s'ha detectat que han tingut exposició a l'amiant i per canvis de residència o èxits, que ocasionen baixes en el seguiment.

Durant aquest any s'han incorporat al programa de seguiment un total de 10 persones noves:

- 4 persones derivades de la cerca activa.
- 3 persones derivades del Servei de Pneumologia de BSA.
- 3 persones derivades d'atenció primària.

Actualment estem seguint de forma activa un total de 158 persones.

La patologia registrada a la cohort en seguiment és:

Patologia	Casos
Asbestosi / fibrosi pleural	13
Malalties pleurals benignes	41
Sense patologia relacionada	104

[Ve de la primera pàgina.]

o conductes hostils) que va provocar una reacció adaptativa de la persona afectada; casos en què la persona treballadora no ha arribat a contactar amb el seu servei de prevenció de riscos laborals.

En matèria de patologia osteomuscular, respiratòria (a excepció dels casos

de treballadors/ores que havien patit exposició a l'amiant), auditiva, etc., la nostra funció continuada d'assessorament està aconseguint millorar la capacitat d'autogestió de l'atenció primària i reduir les derivacions.

Què ha de fer el metge/essa d'atenció primària si sospita el diagnòstic d'una malaltia professional?

Quan els facultatius de la xarxa d'atenció primària tinguin coneixement de l'existència d'una malaltia que podria ser qualificada com a professional (inclosa en l'annex 1 o 2 del Reial Decret 1299/2006, de 10 de novembre, pel qual s'aprova el quadre de malalties professionals en el sistema de la Seguretat Social i s'estableixen criteris per a la seva notificació i registre) ho han de comunicar a l'entitat gestora o entitat col·laboradora amb la Seguretat Social que assumeixi la protecció de les contingències professionals de la persona treballadora

(habitualment la mútua col·laboradora amb la Seguretat Social) per tal de ser qualificada com a malaltia professional.

En cas de desacord, serà l'Institut Nacional de la Seguretat Social qui decidirà sobre la determinació de la contingència i el reconeixement de la malaltia professional.

Per a qualsevol dubte que tingueu al respecte, podeu adreçar-vos a la vostra Unitat de Salut Laboral de referència, que us orientarà en la gestió del cas.

Recordeu

Els objectius de la notificació de casos laborals són:

- Detectar malalties relacionades amb el treball ateses a l'atenció primària.
- Descriure la morbiditat relacionada amb el treball.
- Conèixer els factors de risc associats a les patologies detectades.
- Contribuir a la resolució dels casos i a la prevenció dels riscos laborals.

BADALONA SERVEIS ASSISTENCIALS

UNITAT DE SALUT LABORAL BARCELONÈS NORD I MARESME

Dra. Laura Ramírez Salvador · Dr. Àlex Guerrero Roca · Sra. Laura Sanahuja Machado

Carrer de Sant Anastasi, 69. 08911 Badalona · uslbnim@bsa.cat